

**«НЕОКЛАСИЧНИЙ» НАПРЯМ ТЕОРІЙ ПРИЧИН ЗЛОЧИННОСТІ:
ПОГЛЯДИ GARY S. BECKER-A НА ПРИЧИНИ ЗЛОЧИНУ**

У статті зроблена спроба проаналізувати погляди Gary S. Becker-a на причини злочину. Автор робить висновок про те, що погляди Becker-a несуть теоретичний характер і не підтверджуються емпірично. Крім того, автор вважає, що все запропоноване Becker-ом має для кримінології обмежену цінність.

Ключові слова: Gary S. Becker, «неокласичний» напрям, злочин, злочинність, причина, раціональний вибір, економічний підхід.

Постановка проблеми. За канонами класичної школи, розвиток якої почався в середині XVIII ст. і, як стверджує Hans-Joachim Schneider, яка сформулювала одну з перших кримінологічних теорій злочинності, основоположними ознаками людини є розсудливість та свободне волевиявлення, що і стало базою для пояснення її протиправної поведінки. Так, під впливом і ще сьогодні пануючого позитивізму, який розвинувся в кінці XIX ст. в Італії, класичне розуміння феномена злочинності в кримінології втратило своє значення, "...але залишилось у правозастосовчих органів у виді кримінально-правової догматики, яка і сьогодні задає тон" [10, с. 239]. Радикальні ідеї позитивістів про відмову від кримінального права, писав С.М. Іншаков, та заміну його наукою кримінально-антропологічного або кримінально-соціологічного толку виявились неприйнятними для багатьох вчених, яких об'єднували консерватизм, впевненість у необхідності зберегти кримінально-правові механізми впливу на злочинність та доволі значна доля скептицизму до положень кримінальної антропології [2, с. 80-81]. Така ситуація і заклала основи для збереження неокласицизму в кримінальному праві, представниками якого були Adolf Prince, Franz von Liszt, G.A. van Hammel.

Аналіз основних праць Adolf-a Prince-a [32] показав, що вчений вважав злочинність явищем не індивідуальним, а соціальним [7, с. 5-6]. Розглядаючи людство як гігантський організм, а злочинність як одну з форм відхилень від нормальної діяльності цього організму, Adolf Prince писав: «Злочинність походить з самих елементів людства, вона не трансцендентна, а іманентна; в ній можна побачити відоме виродження соціального організму» [7, с. 210]. Також бельгійський вчений вважав, що злочинність є явищем вічним - формою прояву світового зла: «Неможна цілком усунути злочинність, як неможливо уникнути війн, хвороб, пауперизму та інших лих» [6, с. 156-157]. Franz von Liszt висловлювався, що при-

родно-історичний погляд на злочин можна поділити на біологічний та соціологічний. З біологічної точки зору, на його думку, злочин є подією в житті окремої людини, яка повинна бути пояснена природною та індивідуальністю цієї окремої людини, а з соціологічної точки зору, який є незрівнянно молодше біологічного, злочин є подією в житті суспільства, і пояснення його слід шукати в суспільних відносинах [4, с. 89-90]. А узагальнивши думки «класиків», Ф.М. Решетников взагалі зробив висновок, що на їх переконання злочин представляє собою результат взаємодії трьох груп факторів: 1) індивідуальні фактори (походження і виховання, освіта, вік, стать, сімейний стан, фізичні та психічні властивості особистості); 2) фізичні фактори (пори року, клімат, умови ґрунту і т.п.); 3) соціальні фактори (місто і село, професія, раса та релігія, алкоголь, проституція, безробіття, житлові умови) [8, с. 80].

Як бачимо, хоча у працях «неокласиків» кримінального права і присутні кримінологічні ідеї, їх не можна віднести до «неокласичного» напрямку, оскільки за своєю сутністю вони не відображають «класичні» ідеї, на зміну яким прийшли ідеї «позитивістські».

Після втрати привабливості позитивізмом, на перше місце знову "... вийшла стара школа, але вже в неокласичному варіанті", яка, на думку Schneider-a, спиралась в основному на політичну економію та раціонально пояснювала походження злочинів суто економічними причинами: злочинність ґрунтується на принципі свободи волі людини, яка діє на основі здорового глузду - злочин є доцільною, умисною і цілеспрямованою дією (або допущенням такої дії), оскільки здоровий глузд не має жодного відношення до моралі [10, с. 239]. Johannes Andenaes висловився коротко: «... економістам властива тенденція вважати, що злочини є результатом раціонального вибору» [1, с. 182]. Серед представників цього «неокласичного» напрямку ми можемо виділити таких вчених: Isaac Ehrlich, Gary S. Becker,

M. Sesnowitz, Ann P. Bartel, William M. Landes, George J. Stigler [36], Richard A. Posner [25], A. Mitchell Polinsky та Steven Shavell, Thomas C. Schelling [34], J.M. Buchanan [20], R.W. Anderson [11], Erling Eide, Paul H. Rubin, Joanna Sheperd [23], Jürgen Aasness, Terie Skjerpen [22], Llad Phillips, Harold L. Votey Jr. [28], David J. Pyle [33], Peter Schmidt, Ann D. Witte [35], Neil O. Apler; Daryl A. Hellman [12], W. Kip Viscusi [39], Harold Winter [40], Kenneth I. Wolpin [41], Samuel L. Myers Jr. [27], John Heineke, Michael K. Block та інші. Однак, серед них великий інтерес представляють погляди всесвітньо відомого економіста Gary S. Becker-а на причини злочину.

Ступінь наукової розробки проблеми.

Аналіз праць представників економічного підходу, в тому числі і Gary S. Becker-а, який провели Ю.В. Латов [26], Hans-Joachim Schneider [10, с. 239-243], William James Hagan [24], John J. Donohue III [21], Bruce L. Benson та Paul R. Zimmerman [19], а також і наш власний аналіз, дозволяє визначити сутність економічної моделі злочинності, яка відстоюється представниками «неокласичного» напрямку теорій причин злочинності. В той же час детальний аналіз поглядів Becker-а, виражених у великому масиві його наукових статей (в тому числі й у співавторстві), не проводилось. Це і зумовило постановку мети статті – детальний аналіз поглядів Becker-а на причини злочину.

Виклад основного матеріалу. Попередником економічного аналізу злочинності був англійський публіцист Бернард Мандевіль, який 1705 року видав свою скандальну працю «Байка про бджіл, або Пороки приватних осіб – блага для суспільства» [5], головна ідея якої полягає в тому, що злочинна поведінка окремих індивідів служить добробуту суспільства в цілому. Як зазначив Ю.В. Латов, без честолюбства, без егоїстичної жаги нажити ринкове господарство в «експерименті» Мандевіля виявилось нежиттєздатним, оскільки така думка не була сприйнята «високоморальними» сучасниками і «парадокс Мандевіля» на тривалий час був забутий [3, с. 228-270]. Після довготривалої перерви після забуття «парадоксу Мандевіля», політекономом Gary S. Becker був першим, хто відновив аргументацію класичної школи кримінології [30], але, правда, з «економічним» присмаком, суть якої полягає в тому, що людина стає злочинцем не тому, що її мотивація відрізняється від мотивації інших людей, а тому, що виходячи з аналізу витрат та вигод від власних дій вона робить інші висновки для прийняття своїх рішень. Так, він писав: «Дві

важливих постаті в кримінології впродовж XVIII та XIX ст.ст. - Беккарія та Бентам - свідомо використовували економічне обчислення. Нажаль, цей підхід втратив підтримку за останні сто років та більшість моїх спроб можуть бути розцінені як воєскресіння, модернізація та, таким чином, я сподіваюсь, удосконалення цих більш ранніх новаторських досліджень» [15]. Нагадаємо, що ідея Ієремії Бентама felicific calculus – людина намагається отримати максимальне задоволення та відчути мінімальні страждання – було центральною для кримінального права того часу [9, с. 50].

Нобелівський лауреат, провідний теоретик та найбільш послідовний провідник «економічного імперіалізму» Gary S. Becker в статті «Приватне життя і злочиння: коментар» (1980) заявив, що покарання не тільки стримують вчинення злочину, а й мають прояв у різних видах. Так, на його думку, якщо сума штрафів дорівнює розміру очікуваної шкоди, яка заподіюється злочинами суспільству, інші покарання стануть необов'язковими, у зв'язку з тим, що розмір злочинності став би невеликою соціальною проблемою. Особи ж, винні у вчиненні злочинів, засуджувались би до відповідних штрафів, і сплачені кошти могли б використовуватись як компенсація жертвам. Злочинці «купували» б свої злочини так само, як купуються кадилаки* або стереосистеми [16, с. 823].

Злочин, на думку Becker-а, стає проблемою, коли відповідні штрафи не можуть бути сплачені, можливо у зв'язку з тим, що злочинцям не вистачає ресурсів для компенсації суспільству шкоди від вбивства, раббері та інших злочинів. Додаткові методи, використані для стримування злочинів, включають такі покарання, як позбавлення волі або осуд, або заходи, як вплив на злидні або інші «причини» злочинності. Додаткові методи обов'язкові, оскільки особи, які вчинюють злочини, перекладають витрати на решту суспільства [16, с. 823]. Єдиний спосіб зменшити рівень злочинності – розкрити готування або «умисел» на вчинення злочину. Умисел може бути встановлений шляхом прослуховування телефонних розмов, обшуками з метою знайти зброю, стеження за підозрюваними. Умисел може бути встановлений тільки шляхом вторгнення у приватне життя підозрюваних, яке може бути виправдане витратами, які покладаються на суспільство злочинністю та попередньою поведінкою підозрюваних. Особи, у приватне життя

* «Кадилак» (Cadillac) - марка автомобілів класу «люкс», яка належить концерну General Motors, другий по старшинству американський автовиробник після Buick і одна з найстаріших автомобільних марок у світі.

яких втрутилися, висловили би протест не тільки тому що вони можуть оцінити своє приватне життя як “товар”, але також і тому, що приватність життя підвищує можливість успішності вчинення ними злочинів [16, с. 823]. Якщо приватність життя оцінене як “товар”, повинен існувати баланс між попитом на товар та втручанням у приватне життя з метою попередження злочинця. Цей баланс визначає свободу урядових органів, фірм, сімей втручатися у приватне життя осіб, які підозрюються у плануванні або вчиненні злочинця. Баланс буде зміщений в сторону приватного життя у випадку, коли його ціна як товару зростає, або коли штрафи, альтруїзм та інші стримувачі злочинця стануть більш ефективними [16, с. 825-826]. До змісту терміну “фірма” Becker включає установи та інші приватні неприбуткові організації, урядові органи та осіб, які надають перевагу професійній та промисловій зайнятості, як і “комерційні” організації [13, с. 12].

«Смаки» є безспірними аксіомами поведінки людини. Сумним «смакам», наприклад - підпалу, можна протидіяти за допомогою примусової та каральної дії, але ці смаки, якщо їх носіями є повнолітні, не можна змінити переконанням. Так, Becker та George J. Stigler висунули гіпотезу, що поширена та/або стійка людська поведінка може бути пояснена узагальненим обчисленням максимально спрямованої до користі поведінки [37, с. 76].

Becker стверджував, що багато важливих результатів поточної економічної теорії насправді не залежить від раціональної індивідуальної поведінки, що ці результати залежать від загального принципу, який пов'язаний з набором можливостей, які включають як раціональну, так і ірраціональну поведінку [14, с. 82]. Як зазначав Becker, в його дослідженнях використовується економічний підхід до аналізу соціальних проблем, коло яких ширше тих, які зазвичай розглядаються економістами. На відміну від марксистського аналізу, зазначав Becker, економічний підхід не стоїть на позиції, згідно якої особистості мотивовані виключно егоїзмом або матеріальною вигодою. Becker, “висмикуючи” економістів від вузьких, на його думку, припущень про егоїстичні інтереси людини, вважав, що її поведінка керується набагато багатшим набором цінностей та переваг [17, с. 385].

Becker не був прихильником поглядів, що одні злочинці мають радикально різні мотивації ніж у інших злочинців. Він дослідив теоретичні та емпіричні положення про те, що поведінка злочинця раціональна (праці Бентама та Беккарія), підкреслюючи, що “раціональність” не

означає у вузькому сенсі матеріалізм. На його думку, встановлено, що багато людей стримувалися моральними та етичними міркуваннями і не вчиняли злочини навіть тоді, коли вони приносили дохід та була відсутня небезпека викриття їх участі в них. Becker переконаний, що в такому випадку поліція та тюрми не обов'язкові. Раціональність же передбачає, що деякі особи стають злочинцями у зв'язку з фінансовими та іншими винагородами від вчинення злочину, порівняно з винагородами, які можна отримати від легальної роботи, враховуючи ще й ймовірність затримання та засудження, та тяжкість покарання [17, с. 390]. В той же час Becker стверджував, що розмір злочинності визначається не тільки раціональністю та перевагами потенційних злочинців, а також економічним та соціальним середовищем, сформованим державними установками, включаючи витрати на поліцію, покарання за різні злочини та можливості працевлаштування, навчання в школі, програми професійної підготовки. І, звісно, що легальна робота доступна по мірі того, як право, порядок та покарання є невід'ємною частиною економічного підходу до злочинності [17, с. 390]. На думку Becker-а, загальні публічні витрати на боротьбу зі злочинністю можуть бути зменшені, зберігаючи математично очікуване покарання без змін, компенсуючи частину витрат на пошук злочинців з істотним збільшенням покарання до них же в якості засуджених. Тим не менш, особи які віддають перевагу ризику, більше утримуються від вчинення злочину більшою можливістю засудження ніж тяжкими покараннями. У зв'язку з цим, оптимальна поведінка держави могла би збалансувати зменшення витрат на поліцію і суди, починаючи зі зменшення можливості ув'язнення, та віддання переваги злочинцями (в яких переважає ризик) меншій впевненості у покаранні [17, с. 390-391]. На ранніх стадіях свого дослідження злочинності, Becker виявив, що злочинці витрачають кошти на придбання зброї та час на планування та вчинення своїх злочинів, і такі витрати є соціально непродуктивними [17, с. 391]. Він вирахував вартість вкраденого в доларах, визначив вартість джерел, якими потенційні жертви забезпечують власний захист від злочинності [17, с. 391].

На думку Becker-а, причиною, чому економічний підхід до злочинності став таким впливовим, є те, що такий же аналітичний апарат може бути використаний для дослідження всіх законів, включаючи законодавство про мінімальну заробітну, законів про чисте повітря, інсайдерсько-торгівельні та інші порушення законів безпеки,

та ухилення від сплати податків. Для прикладу він наводив практику комісії з призначення покарання США, яка однозначно використовує економічний аналіз злочинності для розробки правил, якими слід керуватись суддям при покаранні порушників федеральних статутів [17, с. 391; 38]. Штрафи, на думку Becker-а, є переважними над позбавленням волі, тому що вони можуть ефективно утримати від вчинення злочинів, якщо злочинці мають достатні фінансові джерела. Більше того, штрафи більш ефективні ніж інші методи, оскільки витрати для злочинців є також доходом для держави. Becker вважає, що його полеміка щодо співвідношення штрафів та інших покарань знайшла своє продовження у працях Polinsky та Shavell-а [29], Posner-а [31].

В статті «Злочин і покарання: економічний підхід» Gary S. Becker використовує економічний аналіз для розробки оптимальних публічних та приватних установок проти неправомірної поведінки. Змінні публічних витрат виражаються у витратах суспільства на поліцію, суди і т.ін., які дають змогу визначити можливість (probability - p) розкриття злочину, затримання злочинця та його засудження (f), та форму покарання: позбавлення волі, пробація, штраф і т.ін. Оптимальні значення цих змінних можуть бути обрані з врахуванням обмежень, накладених трьома рівняннями. Одне показує збитки, спричинені певною кількістю неправомірних дій - злочинів (Offenses - O), інше – витрати на досягнення заданого значення певної p , а третє – вплив змін у p та f на O [15, с. 207].

Під “оптимальними” рішеннями Becker розуміє рішення, які мінімізують соціальну втрату в доході від вчинення злочинів. Ця втрата виражається сумою шкоди, вартістю затримання та засудження, виконання призначеного покарання, та може бути мінімізована одночасно з врахуванням p , f та формуванням f , поки одна або більше з цих змінних будуть “зовнішніми” компенсаціями. Оптимальні умови, які отримуються від мінімізації, мають численні цікаві наслідки, які можна показати декількома прикладами [15, с. 207]. Якщо виконання покарання буде досить витратним, як з пробацією, позбавленням волі, умовно-достроковим звільненням від відбування покарання, еластичність реакції злочинів з врахуванням зміни у p в загальному, в рівновазі, повинна переважити врахування змін у f . Під цим розуміється, що, якщо вступ на шлях незаконних дій може бути пояснений моделлю вибору, яку економісти використовують для пояснення вступу на шлях злочинних дій, то злочинці є “тими, хто обирає ризик”. Відповідно, незаконні дії “не

окупляться” в тому сенсі, що отриманий реальний дохід буде меншим ніж міг бути отриманий менш ризикованими легальними діями. Висновок про те, що “злочини не окупляться” є умовою оптимальності і не є висновком про ефективність поліції або судів; насправді, він стосується всіх рівнів ефективності, настільки, наскільки оптимально значення p та f підходять до кожного обраного рівня [15, с. 208]. Якщо витрати були такими ж, оптимальні значення обох p та f були б більшими, більшою була би шкода, заподіяна злочинцем. Більше того, такі злочини, як умисне вбивство та зґвалтування розкривались б частіше та карались суворіше ніж “спокійні” злочини, як крадіжка авто та дрібна крадіжка. Підтвердження актуальних можливостей та покарань в Сполучених Штатах достеменно відповідає цьому результату аналізу оптимальності [15, с. 208].

Штрафи мають декілька переваг над іншими покараннями: наприклад, вони зберігають ресурси, компенсують суспільству шкоду, а також карають злочинців, та спрощують визначення оптимальних p та f . Не дивно, що штрафи є найбільш загальним покаранням та зросли в значенні з плином часу. Злочинці, які не можуть сплатити штрафи, повинні бути покарані в інші способи, але аналіз оптимальності передбачає, що їх монетарна цінність буде меншою ніж штрафи. Помста, залякування, безпека, реабілітація та компенсація є можливо більш важливі з багато чого потрібного та запропонованого впродовж історії. Поруч з ними, мінімізація соціальної втрати доходу може виглядати вузькою, банальною та навіть чудною. Безспірно, критерій доходу може бути корисно узагальнений декількома напрямками [15, с. 208].

Becker виразив очікувану користь від вчинення правопорушення такого формулою: $EU = (1 - p) \times U(Y) + p \times U(Y - f) = U(Y - p \times f)$,

де EU – очікувана корисність (expected utility) від злочину,

p – ймовірність засудження правопорушника,

Y – дохід від злочину,

U – функція корисності (utility) злочинця,

f – покарання за злочин.

Згідно моделі Becker-а, потенційний злочинець має лише дві альтернативи: 1) вибір злочинної діяльності (при $EU > 0$); 2) вибір законослухняної поведінки (при $EU < 0$) [24, с. 3-4]. Злочинці, вважає Becker, приймають повністю раціональні рішення. Так, потенційний злочинець перевіряє в межах своїх інформаційних можливостей всі свої шанси і обирає таку дію, яка обіцяє йому при найменших витратах та особливо

при найменшому ризику покарання найбільшу вигоду в особистому плані [10, с. 239-240].

Крім того, дослідження злочинності, які використовують економічний підхід стали, на думку Беккер-а, загальноприйнятими впродовж останньої чверті ХХ ст. Ці дослідження включають аналіз покарань з метою стримування зростання тяжкості злочинів (наприклад, для утримання викрадача людини від вбивства жертви).

Проведений аналіз поглядів Беккер-а на причини злочину, дозволив нам дійти таких **висновків**: **1.** Gary S. Becker є одним з основних представників «неокласичного» напряму теорій причин злочинності - економістом, а не кримінологом. **2.** Його дослідження з застосуванням економічного аналізу злочинності (стосовно природи злочинної поведінки) несуть переважно теоретичний характер і не підтвержені емпірично. **3.** З всього запропонованого Беккер-ом, що має своєю основою «економічні міркування» несе, як вважають кримінологи, для кримінології лише обмежену цінність [10, с. 244].

Список літератури

- Анденес, Йоганнес. Наказание и предупреждение преступлений. – М.: "Прогресс", 1979. – 468 с.
- Иншаков С.М. Зарубежная криминология. – М.: ИНФРА-М-НОРМА, 1997. – 383 с.
- Латов Ю.В. Экономика преступлений и наказаний: тридцатилетний юбилей // Истоки. Вып. 4. - М.: ГУ-ВШЭ, 2000.
- Лист Ф. Задачи уголовной политики. Преступление как социально-патологическое явление / Сост. и предисл. В.С. Овчинского. – М.: ИНФРА-М, 2004. – 110 с.
- Мандевиль, Бернард. Басня о пчелах, или Пороки частных лиц – блага для общества. – М.: Наука, 2000. – 291 с.
- Принс А. Защита общества и преобразование уголовного права. - М., 1912. - 167 с.
- Принс А. Преступность и репрессия: Уголовно-юридический очерк. - М., 1898. - 228 с.
- Решетников Ф.М. Уголовное право буржуазных стран. Выпуск II. "Классическая" школа и антрополого-социологическое направление. – М., 1966. – 100 с.
- Фокс В. Введение в криминологию. – М.: Прогресс, 1980. – 312 с.
- Шнайдер Г.Й. Криминология: Пер. с нем. / Под общ. ред. и с предисл. Л.О. Иванова. – М.: Прогресс – Универс, 1994. – 504 с.
- Anderson R.W. (1976). *The Economics of Crime*. The Macmillan Press, 71 p.
- Apler, Neil O.; Hellman, Daryl A. (1997). *Economics of Crime: A Reader*. Simon & Schuster Custom Publishing, 318 p.
- Becker, Gary S. (1962). Irrational Behavior and Economic Theory. *The Journal of Political Economy* 70(1): 1-13.
- Becker, Gary S. (1963). Rational Action and Economic Theory: A Reply to I. Kirzner. *The Journal of Political Economy* 71(1): 82-83.
- Becker, Gary S. (1968). Crime and Punishment: An Economic Approach. *The Journal of Political Economy* 76(2): 169-217.
- Becker, Gary S. (1980). Privacy and Malfeasance: A Comment. *The Journal of Legal Studies* 9(4): 823-826.
- Becker, Gary S. (1993). Nobel Lecture: The Economic Way of Looking at Behavior. *The Journal of Political Economy* 101(3): 385-409.
- Becker, Gary S. and Stigler, George J. (1974). Law Enforcement, Malfeasance, and Compensation of Enforcers. *The Journal of Legal Studies* 3(1): 1-18.
- Benson, Bruce L.; Zimmerman, Paul R. (2010). *Handbook On The Economics of Crime*. Edward Elgar Publishing, 552 p.
- Buchanan, James M. (1973). *A Defense of Organized Crime?* In: Simon Rottenberg (Ed.), *The Economics of Crime and Punishment* (pp. 119-132). Washington, DC: American Enterprise Institute.
- Donohue III, John J. (2007). Economic Models of Crime and Punishment. *Social Research: An International Quarterly* 74(2): 379-412.
- Eide, Erling; Aasness, Juirgen; Skjerpen, Terie (1994). *Economics of Crime: Deterrence and The Rational Offender*. Elsevier, 334 p.
- Eide, Erling; Rubin, Paul H.; Sheperd, Joanna (2006). *Economics of Crime*. Now Publishers, 92 p.
- Haga, William James (1987). *A Survey of Economic Models of Criminal Behavior*. Personnel Security Research and Educational Center. Monterey, California, 27 p.
- Landes, William M., and Posner, Richard A. (1975). The Private Enforcement of Law. *The Journal of Legal Studies* 4: 1-46.
- Latov Iu. (2000). An Economic Theory of Crime and Punishment: The "Economic Imperialists" Visit the Criminologists. *Problems of Economic Transition* 43(4): 6-23.
- Myers Jr., Samuel L. (1983). Estimating the Economic Model of Crime: Employment Versus

- Punishment Effects. *The Quarterly Journal of Economics* 98(1): 157-166.
28. Phillips L., Votey H. L. Jr. (1981). *The Economics of Crime Control*. Beverly Hills, 312 p.
29. Polinsky, A. Mitchell, and Shavell, Steven (1984). The Optimal Use of Fines and Imprisonment. *The Journal of Public Economy* 24: 89-99.
30. Posner, Richard A. (1985). An Economic Theory of the Criminal Law. *Columbia Law Review* 85(6): 1193-1231.
31. Posner, Richard A. (1986). *Economic Analysis of Law*. 3d ed. Boston: Little Brown, 666 p.
32. Prins, Adolphe (1886). *Criminalite et repression: essai de science penale*. Librairie europeenne C. Muguardt, 202 p.
33. Pyle, David J. (1983). *The Economics of Crime and Law Enforcement*. Macmillan, 216 p.
34. Schelling T.C. (1967) *Economic Analysis and Organized Crime*. In: U.S. The president's commission on law enforcement and administration of justice. Task force report: organized crime. Annotations and consultants paper. Washington, p. 114-126.
35. Schmidt, Peter; Witte, Ann D. (1984). *An Economic Analysis of Crime and Justice: Theory, Methods, and Applications*. Academic Press, 416 p.
36. Stigler, George J. (1970). The Optimum Enforcement of Laws. *The Journal of Political Economy* 78: 526-536.
37. Stigler, George J. and Becker, Gary S. (1977). De Gustibus Non Est Disputandum. *The American Economic Review* 67(2): 76-90.
38. U.S. Sentencing Commission (1992). *Federal Sentencing Guidelines Manual*. Washington: Government Printing Office, 475 p.
39. Viscusi, W. Kip (1986). The Risks and Rewards of Criminal Activity: A Comprehensive Test of Criminal Deterrence. *Journal of Labor Economics* 4(3): 317-340.
40. Winter, Harold (2008). *The Economics of Crime: An Introduction to Rational Crime Analysis*. Routledge, 144 p.
41. Wolpin, Kenneth I. (1978). An Economic Analysis of Crime and Punishment in England and Wales, 1894-1967. *The Journal of Political Economy* 86(5): 815-840.
42. Wolpin, Kenneth I. (1978). Capital Punishment and Homicide in England: A Summary of Results. *The American Economics Review* 68(2): 422-427.

Стаття надійшла до редколегії 5 березня 2012 року.

Рекомендована до опублікування у "Віснику" членом редколегії В.Я. Марчаком.

S.I. Nezhurbida

**«NEOCLASSIC» ORIENTATION OF CRIME CAUSATION THEORIES:
GARY S. BECKER'S VIEWS ON CAUSES OF CRIME**

Summary

The author made an attempt to study Gary S. Becker's views on causes of crime. The author concluded that Becker's views have mainly theoretical nature and not empirically confirmed. Also, the author considers that all offered by Becker has scanty value for criminology.

Key words: Gary S. Becker, "Neoclassic" Orientation, Crime, Criminality, Cause, Rational Choice, Economic Approach.

С.И. Нежурбида

**«НЕОКЛАССИЧЕСКОЕ» НАПРАВЛЕНИЕ ТЕОРИЙ ПРИЧИН ПРЕСТУПНОСТИ:
ВЗГЛЯДЫ GARY S. BECKER-А НА ПРИЧИНЫ ПРЕСТУПЛЕНИЯ**

Аннотация

В статье сделана попытка проанализировать взгляды Gary S. Becker-а на причины преступления. Автор делает вывод о том, что взгляды Becker-а несут теоретический характер и не подтверждаются эмпирически. Кроме того, автор считает, что все предложенное Becker-ом имеет для криминологии ограниченную ценность.

Ключевые слова: Gary S. Becker, «неоклассическое» направление, преступление, преступность, причина, рациональный выбор, экономический подход.